

Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť
dňa 22.02.2013
Najvyšší súd Slovenskej republiky
dňa 13.03.2013 *Čižák*

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ivana Rumanu a sudcov JUDr. Gabriely Gerdovej a JUDr. Jany Zemkovej PhD. v právnej veci navrhovateľa: **MARKÍZA – SLOVAKIA, spol. s r.o.**, so sídlom Bratislavská 1/a, Bratislava – Záhorská Bystrica, zastúpený: **ADVOKÁT ZLÁMALOVÁ ZUZANA, s.r.o.**, so sídlom Trnavská 11, Bratislava, proti odporcovi: **Rada pre vysielanie a retransmisiu**, so sídlom Dobrovičova 8, Bratislava, v konaní o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu odporcu č. RP/056/2012 zo dňa 25. septembra 2012, jednomyselne

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie odporcu č. RP/056/2012 zo dňa 25. septembra 2012 **potvrdzuje**.

Navrhovateľovi náhradu trov konania **nepriznáva**.

Odôvodnenie

Napadnutým rozhodnutím č. RP/056/2012 zo dňa 25.09.2012 odporca rozhodol, že navrhovateľ porušil povinnosť ustanovenú v § 20 ods. 3 zákona č. 308/2000 Z.z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z.z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 308/2000 Z.z.“) tým, „že dňa 04.05.2012 o cca 20:23 hod. odvysielal v rámci programovej služby TV MARKÍZA program Farma, ktorý mohol ohroziť morálnych vývin maloletých“, za čo mu uložil podľa § 64 ods. 1 písm. d/ zákona č. 308/2000 Z.z. sankciu – pokutu, určenú podľa § 67 ods. 5 písm. d/ zákona č. 308/2000 Z.z. vo výške 3.500 €.

Proti tomuto rozhodnutiu odporcu podal navrhovateľ v súlade s ustanovením § 250l a nasl. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) v zákonnej lehote opravný

prostriedok, domáhajúc sa jeho zrušenia a vrátenia veci na ďalšie konanie. Namietal jeho nepreskúmateľnosť, pretože výroková časť rozhodnutia neobsahuje presný, jednoznačný, nezameniteľný popis skutku, ktorým bola naplnená skutková podstata správneho deliktu. Vo výrokovej časti rozhodnutia je popis skutku vymedzený len uvedením programu Farma, dátumu a termínu vysielania dňa 04.05.2012 o cca 20:23 hod. a uvedením tvrdení, že program mohol ohroziť morálny vývin maloletých. Absentuje popis spáchania skutku alebo popis ďalších skutočností, na základe ktorých by daný správny delikt bol identifikovaný tak, aby bolo z popisu zrejmé, ako konkrétne, akým konaním mohol program ohroziť morálny vývin maloletých, ako konkrétne malo dôjsť k porušeniu zákona. Vo výrokovej časti teda absentuje popis, na základe ktorého by bolo zrejmé a nespochybniteľné, že dňa 04.05.2012 o cca 20:23 hod. boli odvysielané konkrétne slová, vety, slovné spojenia, ktoré mohli ohroziť morálny vývin maloletých. Samotné konanie, ktoré podľa odporcu naplnilo skutkovú podstatu ustanovenia § 20 ods. 3 a 4 zákona č. 308/2000 Z.z. je podrobnejšie popísané a špecifikované len v odôvodnení rozhodnutia. Má za to, že vymedzenie predmetu konania vo výroku rozhodnutia správneho orgánu musí byť špecifikované tak, aby nemohlo byť zamenené s iným konaním, v danom prípade s inými výrokmi. Výrok formulovaný v rozhodnutí RP/056/2012 nespĺňa zákonné požiadavky na jeho presnosť a určitosť s ohľadom na nedostatočné vymedzenie spôsobu konania, ktorým došlo k spáchaniu správneho deliktu. Navrhovateľ tvrdil, že skutkové vymedzenie protiprávneho konania vo výroku rozhodnutia navodzuje dojem, že celé vysielanie programu Farma dňa 04.05.2012 o cca 20:23 hod. mohlo ohroziť morálny vývin maloletých a teda, že celé toto vysielanie je v rozpore s ustanovením § 20 ods. 3 zákona č. 308/2000 Z.z.

Odporca v písomnom vyjadrení k opravnému prostriedku navrhovateľa uviedol, že výroková časť je v napadnutom rozhodnutí formulovaná presne, úplne a dostatočne určito, spôsobom, ktorý vylučuje zameniteľnosť skutku s iným. Výroková časť rozhodnutia exaktne popisuje konanie, ktorého sa navrhovateľ dopustil a v dôsledku ktorého došlo k spáchaniu konkrétneho správneho deliktu, za ktorý mu bola uložená sankcia. Odporca v zmysle povinnosti ustanovenej v § 20 ods. 3 zákona č. 308/2000 Z.z. považoval za nevyhnutné posúdiť program Farma zo dňa 04.05.2012 z hľadiska jeho možného negatívneho vplyvu na morálny vývoj maloletých ako celok, teda jednotlivé scény obsahujúce nevhodné obsahy v kontexte celého diela, jeho charakteru a obsahu. Odporca neuviedol vo výroku konkrétne scény a obsahy, ktoré by mohli ohroziť morálny vývin maloletých, pretože považuje predmetný program ako celok vzhľadom na jeho charakter, obsah a výpovednú hodnotu za taký, ktorý by mohol ohroziť morálny vývoj maloletých. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia na str. 14-18 podrobne rozvádza, ktoré konkrétne vyjadrenia a scény svojim obsahom, spôsobom a formou spracovania, s prihliadnutím na kontext, v akom boli odvysielané, zakladajú rozpor s § 20 ods. 3 zákona č. 308/2000 Z.z. Tieto scény je nutné vnímať v kontexte, v ktorom boli zaradené, pretože z hľadiska posudzovania plnenia povinnosti podľa § 20 ods. 3 zákona č. 308/2000 Z.z. je nutné predmetný program vnímať ako celok. Priamo zo znenia § 47 ods. 2 a 3 správneho poriadku vyplýva, že výrok rozhodnutia má byť stručný, jasný a zrozumiteľný. Uvedenie ďalších skutočností vo výroku by spôsobovalo jeho neprehľadnosť, výrok by bol rozsiahly a následné odôvodnenie rozhodnutia by neplnilo svoj zákonom stanovený účel. Odporca navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky v súlade s § 250q ods. 2 O.s.p. rozhodnutie odporcu č. RP/056/2012 zo dňa 25.09.2012 potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd vecne príslušný na konanie vo veci podľa § 246 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 64 ods. 6 zákona č. 308/2000 Z.z. preskúmal

procesný postup a napadnuté rozhodnutie odporcu na pojednávaní súdu dňa 29.01.2013 za prítomnosti zástupcov účastníkov konania.

V odvolacom konaní bola zásadnou právnou otázkou, či skutok v napadnutom rozhodnutí vymedzený opisom „*dňa 04.05.2012 o cca 20:23 hod. odvysielal v rámci programovej služby TV MARKÍZA program Farma, ktorý mohol ohroziť morálnych vývin maloletých*“, je dostatočne určitý a preskúmateľný v súvislosti s doterajšiu judikatúrou najvyššieho súdu.

Najvyšší súd poukazuje na to, že určitosť skutku, spôsob jeho formulovania závisí od druhu porušenej povinnosti podľa zákona č. 308/2000 Z.z. Formulácia skutku musí byť určitá do takej miery, aby skutok bolo možné subsumovať pod konkrétne porušenie povinnosti podľa zákona č. 308/2000 Z.z. a súčasne, aby bola dodržaná zásada *ne bis in idem* a v dôsledku toho vylúčená zameniteľnosť s iným skutkom. V danom prípade bol skutok subsumovaný pod ustanovenie § 20 ods. 3 zákona č. 308/2000 Z.z. Ide o inú právnu situáciu ako v rozhodnutí 2 SŽ/21/2010, kde skutok vyplýva z porušenej povinnosti podľa § 19 ods.1 písm. a/ zákona č. 308/2000 Z.z.

Podľa § 20 ods. 3 zák. č. 308/2000 Z.z. programy alebo iné zložky programovej služby, ktoré by mohli ohroziť fyzický, psychický alebo morálny vývin maloletých alebo narušiť ich duševné zdravie a emocionálny stav, sa nesmú vysielat' v čase od 6.00 hod. do 22.00 hod.

V prvom rade je nevyhnutné zdôrazniť, že uvedené ustanovenie sa týka programu t.j. určitého celku. **Sankčný postih podľa § 20 ods. 3 zák. č. 308/2000 Z.z. sa netýka jednotlivých scén, ale skutočnosti, že takýto typ programu ako celok sa podľa zákonného zákazu nesmie vysielat' v čase od 6.00 hod. do 22.00 hod.**

„Relácia s názvom Farma je relácia typu reality show. Podstatou programov typu reality show je okrem iného zobrazovanie vzťahov medzi jednotlivými účinkujúcimi, ktorí sa pod vplyvom prostredia, vzájomného núteného spolužitia a vzájomných interakcií na vzniknuté situácie dostávajú do rozličných konfliktných situácií. Dôležité je, že sa v danom type programov jedná o účinkujúcich, ktorí sa až do doby ich „uzamknutia v stiesnenom priestore“ absolútne vzájomne nepoznali, jedná sa teda o konflikt rozličných povahových, vekových a ďalších charakterových prvkov, záujmy každého z jednotlivých účinkujúcich môžu byť rozdielne, spoločným cieľom je výhra v súťaži motivovaná finančne. Dôležité je v programe s názvom Farma prihliadať aj na konkrétne prostredie, v ktorom sa show odohráva, jedná sa o drsnú realitu života na prostriedkovo jednoduchej farme, nutnosť prežiť v akomkoľvek význame, zabezpečiť si prostriedky na obživu. Tzv. farmári žijú na farme s limitovanými prostriedkami na obživu a musia si sami mnohé zabezpečiť vlastnou prácou, zároveň musia plniť často náročné úlohy, ktoré im prideliť hospodár, musia teda mnohí pracovať tak, ako neboli zvyknutí. Na farme zároveň dochádza k situáciám, kedy vlastným zavinením farmári majú nedostatok potravín, čím prichádza k núde a samozrejme aj k mnohým vyostreným situáciám. Medzi jednotlivými súťažiacimi sa utvárajú skupiny na základe vzájomných sympatií, na základe vodcovstva niektorého z leaderských osôb, skupiny si navzájom kladú prekážky a vytvárajú nepriaznivé situácie, ktoré môžu hraničiť až s krutosťou voči sebe. V každom prípade sa jedná o psychologickú hru a len tí psychicky najodolnejší sú schopní prežiť. To je podstata akejkoľvek reality show, kde sú ľudia vystavený psychickému aj fyzickému tlaku. Dôležité je dať do pozornosti, že každý účinkujúci je plnoletý a súťaže sa zúčastnil dobrovoľne a bez nátlaku, v ktorejkoľvek fáze svojho pobytu na Farme mal možnosť zo súťaže odísť bez akýchkoľvek sankcií zo strany producenta.

Zároveň je dôležité upozorniť aj na fakt, že niektorí súťažiaci boli na Farme viac ako dva - tri mesiace, teda je nevyhnutné, že mohli pociťovať rôzne druhy fyzických aj psychických fóbii. Následkom akéhokoľvek psychického a fyzického tlaku, vyčerpania, únavy býva

frustrácia, táto sa v aj v bežnom živote môže prejavovať prejavmi agresívnejšieho sexuálneho alebo vulgárneho správania. Vysielať si je vedomý týchto skutočností, preto svoje vysielať upravoval a to jednak strihovou úpravou a následne aj vypípaním všetkých tvrdých vulgarizmov, alebo takých pojmov a viet, ktoré by mohli byť v rozpore s ustanovením zákona alebo v rozpore s morálkou a etikou. Samozrejme konal tak v takej miere, aby charakter samotného programu zostal zachovaný“.

Z uvedeného je zrejmé, že vysielať si bol vedomý, že v tomto type programu bude pod vplyvom objektívnych okolností dochádzať k slovnej agresivite, vulgárnemu jazyku, obscénnemu vyjadrovaniu a k obscénnym gestám.

Podľa § 245 ods. 2 O.s.p. pri rozhodnutí, ktoré správny orgán vydal na základe zákonom povolenej voľnej úvahy (správne uváženie), preskúmava súd iba, či také rozhodnutie nevybočilo z medzí a hľadísk ustanovených zákonom. Súd neposudzuje účelnosť a vhodnosť správneho rozhodnutia.

Odporca v napadnutom rozhodnutí vyjadril správnu úvahu k charakteru programu *Farma* nasledovným spôsobom :

„Predmetný program spadá do kategórie programov – „reality show“, ktorých princípom je sledovanie súžitia skupiny ľudí v uzavretom priestore. Aj keď nejde o skutočnú realitu, z hľadiska televízneho vnímania znamenajú tieto formáty zásadný posun pri podávaní programu divákovi. Tituly sa už neprezentujú ako televízna fikcia, ale skutočný život, príbehy postáv sú umiestnené do skutočného života, reálneho času. Kvôli tomu sa vžil termín reality show „Kontajnerové“ reality show (čiže myšlienka sledovať ľudí v uzavretom priestore monitorovanom kamerami) majú pôvod v psychologických experimentoch zo 70. rokov. Ide teda vlastne o akúsi psychologickú hru, ktorá však nesimuluje reálne prostredie, ale sleduje ľudí v umelom neprirodzenom prostredí.

Účastníci reality show nepredstavujú reprezentačnú vzorku mladej populácie, nejde o bežných ľudí z ulice. Naopak, predstavujú iba jeden okraj sociologického spektra, v mnohých smeroch ide o podobné typy. Často ide o extrovertov, či exhibicionistov. Výber takýchto „zaujímavých“ ľudí tvorcami programov je zámerný. Účastníci vedia, že sú sledovaní kamerami, súhlasia s pravidlami a s tým, že budú „špehovaní“.

Takisto prostredie je neštandardné, neprirodzené. Uzavretý objekt je sledovaný kamerami. Navyše tu číhajú rôzne prekážky, či obmedzenia (nedostatok jedla, tepla, sťažené možnosti pre osobnú hygienu), zákazy, obmedzený prístup k informáciám, žiadne knihy, či iné tlačené slovo, žiadne elektronické médiá. Takéto prostredie je samozrejme stresujúce, keďže nedostatok informácií a uzatvorený kolektív vytvárajú živnú pôdu pre vznik ponorkovej choroby.

Tzv. realita je riadená zhora. Okrem uvedených obmedzení sa riadenie realizuje najmä prostredníctvom úloh, ktoré zabezpečujú aktivitu v „kontajneroch“, a z toho dôvodu sa „je načo pozerat“. Potom je to systém odmien a trestov, odmien za dobre splnené úlohy, prípadne iné príležitosti a trestov za nesplnenie úlohy alebo nedodržiavanie pravidiel (najčastejšie obmedzovanie dávok jedla, alkoholu a cigariet). Napriek úlohám je často prítomné ničnerobenie, polihovanie a nuda.

V napätí udržiava súťažiacich po celý čas prvok ohrozenia, keďže kedykoľvek môže hocikto z nich „kontajner“ opustiť, ako aj to, že kandidáta na vyradenie z hry určujú sami spomedzi seba.

Sledovanie týchto formátov je u tínedžerov často otázkou prestíže, kto nesleduje, nie je „in“. Programy sa stávajú predmetom rozhovorov medzi dospievajúcimi v školách, účastníci reality show ako obdivované idoly „sa na nich usmievajú“ z titulných strán bulváru, či z internetových stránok. Napriek tomu, že dospelý divák má odstup a neberie túto naoktrojovanú realitu úplne vážne, resp. vie o tom, že ide o riadenú „manipulovanú“ realitu, dieťa resp. adolescent tento odstup nemá. Maloletý divák má väčšiu náchylnosť považovať zobrazované za realitu, nadobúda pocit, že skutočný svet dospelých funguje práve tak, ako je to prezentované v reality show“.

O realitu nejde taktiež aj z toho dôvodu, že realita ako taká je väčšinou jednotvárna. Realita obyvateľov farmy je z 90% takisto nudná, a preto sa na obrazovku dostane len to najzaujímavejšie, resp. „najpikantnejšie“.

Senát nezistil, že by vykonaná správna úvaha odporcom o charaktere programu *Farma* vybočila z medzí a hľadísk ustanovených zákonom. Preto napadnuté rozhodnutie odporcu potvrdil.

K námietke navrhovateľa, že vyžiadanim záznamu vysielania podľa § 5 ods. 1 písm. m/ v spojení s § 16 ods. 3 písm. l/ zákona č. 308/2000 Z.z. došlo k porušeniu princípu prezumpcie nevinnej najvyšší súd poukazuje na to, že ide o plnenie povinnosti vysielateľa stanovenej explicitne zákonom. Prevádzkovanie vysielania je licencovanou činnosťou, na ktorú sú kladené určité osobitné požiadavky, medzi ktoré patrí i uchovávanie súvislého záznamu z vysielania počas 45 dní odo dňa ich vysielania, v zodpovedajúcej kvalite a povinnosť na vyžiadanie rady ich poskytnúť na zvyčajnom technickom nosiči, ktorého druh určí rada v licencií po dohode s vysielateľom. Ide o povinnosť, ktorá je súčasťou licencie na vysielanie a má evidenčný a archivačný charakter. Obdobnú povinnosť majú vysielatelia aj v iných krajinách napr. v Českej republike (§ 32 ods. 1 písm. l/ zák. č. 231/2001 Sb. v znení neskorších predpisov). Samotnú existenciu tejto povinnosti senát nevníma ako rozpornú s článkom 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (Oznámenie č. 209/1992 Zb.). Ide o predloženie „pasívneho záznamu“, navyše právnickou osobou, ktoré nevykazuje znaky podávania svedectva vo svoj neprospech. Senát sa námietkou zaoberal v rozsahu dôvodov uvedených navrhovateľom v opravnom prostriedku. Navrhovateľ neidentifikoval judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá by ním zmienenú situáciu hodnotila ako relevantnú z hľadiska Dohovoru.

Z obsahu spisu senát nezistil splnenie podmienok pre posúdenie veci ako pokračujúceho správneho deliktu. Žalobca neoznačil „živé“ konania pred najvyšším súdom, s ktorými by bol predmet tohto konania rovnorodý a spojený vecnou a časovou súvislosťou.

O trovách konania najvyšší súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p. tak, že navrhovateľovi, ktorý nemal úspech v konaní nevznikol nárok na náhradu trov konania.

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov členov senátu 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

P o u ě n i e : Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok **nie je** prípustný.

V Bratislave dňa 29. januára 2013

JUDr. Ivan R U M A N A, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: *Čičková*,
Emília Čičková